

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

BÙI VĂN LONG

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN
THỦY SẢN TẠI HUYỆN ĐIỆN BIÊN, TỈNH ĐIỆN BIÊN**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN**

Thái Nguyên - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

BÙI VĂN LONG

**GIẢI PHÁP PHÁT TRIỂN THỦY SẢN
TẠI HUYỆN ĐIỆN BIÊN, TỈNH ĐIỆN BIÊN**

Chuyên ngành: Phát triển nông thôn

Mã số ngành: 60.62.01.16

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN**

Người hướng dẫn khoa học: PGS-TS ĐINH NGỌC LAN

Thái Nguyên - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan mọi thông tin tham khảo, số liệu trong nghiên cứu sử dụng đều được ghi nguồn gốc rõ ràng, mọi sự giúp đỡ cho việc hoàn thành luận văn đều đã được cảm ơn.

Kết quả nghiên cứu trong luận văn là trung thực và chưa từng được sử dụng trong nghiên cứu để bảo vệ một học vị nào.

Tác giả luận văn

Bùi Văn Long

LỜI CẢM ƠN

Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới gia đình của tôi đã đảm bảo cho tôi về vật chất và không ngừng động viên, cổ vũ tôi về tinh thần trong suốt những năm tháng học tập và thời gian thực hiện đề tài nghiên cứu.

Tôi xin trân trọng cảm ơn Cô giáo – Người hướng dẫn khoa học PGS - T.S Đinh Ngọc Lan - Trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên đã hướng dẫn khoa học và tận tình giúp đỡ tôi trong suốt thời gian thực hiện đề tài và hoàn chỉnh luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin gửi lời cảm ơn tới toàn thể Thầy giáo, Cô giáo trong và ngoài phòng Đào tạo, trường Đại học Nông Lâm Thái Nguyên và các ban ngành huyện Điện Biên, tỉnh Điện Biên cùng những tập thể và cá nhân đã giúp đỡ tôi hoàn thành luận văn này.

Tôi xin trân trọng cảm ơn./.

Tác giả luận văn

Bùi Văn Long

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC	iii
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT	vi
DANH MỤC BẢNG	vii
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu	2
3. Ý nghĩa của đề tài	2
CHƯƠNG I. TỔNG QUAN NGHIÊN CỨU	3
1.1. Cơ sở lý luận của đề tài	3
1.1.1. Một số khái niệm.....	3
1.1.2. Đặc điểm và hình thức phát triển nuôi thủy sản	4
1.1.3. Các tiêu chí đánh giá phát triển nuôi thủy sản.....	7
1.2. Cơ sở thực tiễn của đề tài	7
1.2.1. Các nội dung và yêu cầu đối với phát triển thủy sản.....	7
1.2.2. Các yếu tố ảnh hưởng đến phát triển nuôi thủy sản	10
1.3. Tổng quan về phát triển nuôi thủy sản các nước trên thế giới	11
1.3.1. Các nguyên tắc chung để bảo vệ nguồn lợi thủy sản.....	11
1.3.2. Một số giải pháp phát triển thủy sản của các nước trên thế giới	12
1.4. Tổng quan về phát triển nuôi thủy sản ở Việt Nam	16
1.4.1. Khái quát quá trình phát triển ngành thủy sản ở Việt Nam	16
1.4.2. Vai trò - Ý nghĩa của phát triển nuôi thủy sản.....	19
1.5. Đánh giá chung	21

CHƯƠNG 2: ĐỐI TƯỢNG, PHẠM VI, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU.....	22
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	22
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	22
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	22
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	22
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	23
2.3.1. Phương pháp chọn địa điểm nghiên cứu, chọn mẫu điều tra.....	23
2.3.2. Phương pháp thu thập tài liệu, số liệu.....	24
2.3.3. Phương pháp xử lý số liệu.....	25
2.3.4. Phương pháp phân tích tài liệu, số liệu đề tài.....	26
2.3.5. Hệ thống chỉ tiêu nghiên cứu.....	27
CHƯƠNG 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN.....	29
3.1. Thực trạng phát triển nuôi thủy sản tại huyện Điện Biên.....	29
3.1.1. Quá trình phát triển và tổ chức nuôi cá ở huyện Điện Biên.....	29
3.1.2. Tình hình phát triển các mô hình nuôi cá trên địa bàn huyện.....	31
3.1.3. Tình hình phát triển các hình thức nuôi cá kết hợp ngành.....	33
3.1.4. Tình hình phát triển hình thức nuôi cá theo hướng nuôi các loại cá.....	36
3.2. Nghiên cứu quá trình sản xuất, tiêu thụ và đầu tư sử dụng các yếu tố nhằm phát triển nuôi thủy sản tại địa phương.....	38
3.2.1. Tình hình cơ bản của các hộ nuôi cá tại các xã điều tra.....	38
3.2.2. Đánh giá kết quả mô hình nuôi cá tại Huyện Điện Biên.....	44
3.3. Nghiên cứu nhân tố ảnh hưởng đến hiệu quả sản xuất, tiêu thụ, đầu tư và phát triển nuôi thủy sản tại huyện Điện Biên, tỉnh Điện Biên.....	54
3.3.1. Điều kiện tự nhiên.....	54

3.3.2. Cơ sở hạ tầng.....	55
3.3.3. Khoa học kỹ thuật.....	56
3.3.4. Yếu tố môi trường.....	59
3.3.5. Yếu tố thị trường và tổ chức tiêu thụ sản phẩm.....	60
3.3.6. Yếu tố cơ chế - chính sách của Nhà nước	61
3.3.7. Vấn đề quan hệ kinh tế hợp tác 4 Nhà và liên kết trong sản xuất – chế biến, tiêu thụ và tiêu dùng	62
3.4. Phân tích khó khăn, thuận lợi, cơ hội và thách thức trong việc phát triển thủy sản ở địa phương	63
3.5. Phương hướng và giải pháp nâng cao kết quả phát triển các mô hình nuôi cá.....	68
3.5.1. Phương hướng nâng cao kết quả phát triển các mô hình nuôi cá.....	68
3.5.2. Giải pháp nâng cao hiệu quả nuôi thủy sản huyện Điện Biên.....	70
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	78
1. Kết luận.....	78
2. Kiến nghị.....	79
TÀI LIỆU THAM KHẢO	80

vi
DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

BTC	Bán thâm canh
BVTV	Bảo vệ thực vật
CN	Công nghiệp
CNH	Công nghiệp hóa
CTQG	Chính trị quốc gia
FAO	Tổ chức nông lương thế giới
GRDP	Giá trị gia tăng
GTSX	Giá trị sản xuất
HDH	Hiện đại hóa
HTX	Hợp tác xã
KTQT	Kinh tế quốc tế
KTXH	Kinh tế xã hội
LN	Lâm nghiệp
NN	Nông nghiệp
NXB	Nhà xuất bản
PTNT	Phát triển nông thôn
QCCT	Quảng canh cải tiến
TC	Thâm canh
TDHTM	Tự do hóa thương mại
TTCN	Tiểu thủ công nghiệp
VSATTP	Vệ sinh an toàn thực phẩm
XDCB	Xây dựng cơ bản

DANH MỤC BẢNG

Bảng 3.1: Tình hình phát triển nuôi thủy sản của huyện và 3 xã điều tra huyện Điện Biên	30
Bảng 3.2: Tình hình phát triển các hình thức nuôi cá ở huyện Điện Biên giai đoạn 2013-2015	31
Bảng 3.3: Quy mô các hình thức nuôi cá theo hướng kết hợp ngành.....	34
Bảng 3.4 Năng suất các hình thức nuôi cá theo hướng kết hợp ngành:	36
Bảng 3.5: Tình hình phát triển các hình thức nuôi cá theo chủng loại	37
Bảng 3.6: Tình hình cơ bản của hộ điều tra ở 3 xã năm 2015	39
Bảng 3.7: Vai trò ngành thủy sản trong phát triển kinh tế xã hội.....	41
huyện Điện Biên.....	41
Bảng 3.8: Tình hình nuôi cá theo các mô hình của các hộ điều tra	43
tại huyện Điện Biên năm 2015.....	43
Bảng 3.9: Tình hình đầu tư nuôi cá thâm canh của các mô hình.....	45
tính trên 01 ha tại huyện Điện Biên	45
Bảng 3.10: Tình hình đầu tư nuôi cá bán thâm canh của các mô hình tính trên 01 ha tại huyện Điện Biên	48
Bảng 3.11: Kết quả các mô hình nuôi cá theo hướng nuôi tính trên 01 ha.....	50
Bảng 3.12: Kết quả các mô hình nuôi cá theo hướng kết hợp ngành tính trên 1ha	53
Bảng 3.13: Các thiết bị cơ bản phục vụ nuôi cá của các hộ	55
Bảng 3.14: Trình độ hiểu biết và áp dụng khoa học	57
kỹ thuật của hộ nuôi thủy sản.....	57
Bảng 3.15 : Ảnh hưởng của thị trường tới thu nhập hộ nuôi cá.....	60
Sơ đồ 3.1: Các kênh tiêu thụ cá tại huyện Điện Biên	61
Bảng 3.16: Dự kiến phát triển mô hình nuôi cá theo chủng loại của huyện đến năm 2018. ...	69
Bảng 3.17: Dự kiến phát triển mô hình nuôi cá.....	69
theo hướng kết hợp ngành của huyện đến năm 2018	69
Bảng 3.18: Dự kiến diện tích nuôi một số loài thủy sản mới.....	70

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Việt Nam là một trong những quốc gia có tính biển lớn nhất ở khu vực Đông Nam Á với bờ biển dài trên 3.260km, vùng đặc quyền kinh tế (EEZ) khoảng 1 triệu km², trữ lượng thủy sản xuất khẩu ước tính khoảng 6.56 triệu tấn, khai thác khoảng 3.03 triệu tấn, nuôi trồng 3.53 triệu tấn mỗi năm thu được 6,72 tỷ USD. Để phát triển thủy sản và nâng cao giá trị kim ngạch xuất khẩu, Bộ Nông nghiệp và PTNT đã có nhiều chính sách để phát triển ngành. Tuy nhiên vì là một nước nông nghiệp nghèo, đang phát triển nên để có một ngành sản xuất nuôi thủy sản phát triển bền vững và đạt hiệu quả kinh tế cao và ổn định, ngành nuôi thủy sản Việt Nam còn phải đối mặt với nhiều khó khăn và thách thức.

Điện Biên là vùng núi phía Tây Bắc của tổ quốc, diện tích mặt nước 2.023ha - đây là điều kiện quan trọng đầu tiên cho phát triển ngành kinh tế thủy sản, nhưng chất lượng nguồn nước mặt đang bị suy giảm bởi ô nhiễm gia tăng. Tuy nhiên, hiện nay ngành thủy sản của Điện Biên mới chỉ dừng ở mức phát triển thấp, mang nặng tính tự phát và truyền thống. Từ sau khi có Nghị quyết 09 của Chính phủ, ngành thủy sản đã được sự quan tâm, chú ý của Đảng. Chính quyền các cấp và của nhiều người dân địa phương, ngành thủy sản Điện Biên đã có khởi sắc bước đầu.

Huyện Điện Biên tỉnh Điện Biên có tỷ lệ diện tích mặt nước nuôi thủy sản lớn 1.268 ha so với diện tích mặt nước của toàn tỉnh. Phát triển nuôi thủy sản huyện Điện Biên còn ở mức thấp hơn so với sự phát triển nuôi thủy sản chung của cả nước, chưa tương xứng với tiềm năng diện tích mặt nước hiện có. Mặt khác sự phát triển bùng nổ nuôi thủy sản một cách tự phát, ồ ạt cũng đã dẫn đến nhiều vấn đề bất cập, làm cho không gian của hệ thống mặt nước nuôi thủy sản bị chia cắt manh mún, ảnh hưởng đến sự phát triển của các ngành kinh tế khác, môi trường nuôi thủy sản đang bị ô nhiễm nghiêm trọng, nguồn lợi thủy sản trong những năm gần đây bị giảm sút, một bộ phận không nhỏ dân cư có đời